

การเลือกตั้งท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตย

Local elections and democratic development

พระสิริรัตนเมธี,

พระไกรสร สุมน และ พระมหาสมศักดิ์ สติสมปโน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Phrasirirattanamettee,

PhraKaison Sumano and PhraMaha Somsak Satishamparno

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Loei Buddhist College

Corresponding Author, E-mail : jainhiphop@gmail.com

บทคัดย่อ

การเลือกตั้งท้องถิ่น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งในการปกครองตามหลักประชาธิปไตย เป็นประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน เป็นช่องทางสำคัญให้กับประชาชนในท้องถิ่นในการแสดงออกถึงความคิดเห็น การเรียกร้อง เสนอความต้องการของตนต่อตัวแทนในองค์กรปกครองซึ่งมีอำนาจเข้ามาได้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย 2. ความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่น กระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยอธิบายเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งเนื้อหาในบทความนี้จะแบ่งออกเป็น ส่วนแรก แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ส่วนที่สอง การเลือกตั้งท้องถิ่นกับกระบวนการประชาธิปไตย และส่วนสุดท้าย ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

คำสำคัญ : การเลือกตั้งท้องถิ่น; ประชาธิปไตย

Abstracts

The local election was basically regarded a formation of democracy, which was very significant for local people to express the representatives of administrative organizations their necessary opinions, demands and claims. The objectives of the academic article were to study concepts of local election, another process of local democratic voting, and to study the importance of local balloting as another ballot in democratic government. The study was based upon primary data from involved documents, textbooks, academic and research articles, and aimed at the local election and the democratic development in Thailand. The content of the article was divided into three parts; the first on concepts of local elections, the second on local

* วันที่รับบทความ: 5 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 11 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 14 มิถุนายน 2564

Received: May 5, 2021; Revised: June 11, 2021; Accepted: June 14, 2021

elections and democratic processes, and the last on importance of local administration and democratic development.

Keywords : Local Elections; Democratic Formation

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้รู้สึกรู้ว่าตนมีความเกี่ยวพันในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตย (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2518 : 6-7) ซึ่งมีความสำคัญต่อประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานทางการเมืองการปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และมีความสำคัญต่อชุมชน ในฐานะที่รัฐกระจายอำนาจให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสมของรัฐส่งผลให้ชุมชนสามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

กระบวนการเลือกตั้งของคนในท้องถิ่น เป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นับเป็นช่องทางสำคัญให้กับประชาชนในท้องถิ่นในการแสดงออกถึงความคิดเห็น การเรียกร้อง เสนอความต้องการของตนต่อตัวแทนในองค์กรปกครองหรือต่อภาคส่วนอื่นเกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน เป็นต้น และเป็นช่องทางให้ประชาชนได้จัดการตนเองบนพื้นฐานของการพึ่งตนเป็นสำคัญ โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝน ให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง (ลิขิต ชีรเวคิน, 2535 : 3)

การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Elections) จึงนับได้ว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย (Democracy) กล่าวคือเป็นการสร้างและเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้การยอมรับของสังคมทั่วไป เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการปกครองที่ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ถูกใช้โดยตัวแทนของประชาชน ซึ่งตัวแทนของประชาชนนั้นเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ภายใต้ความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในการใช้อำนาจอธิปไตย ในขณะที่เดียวกันอำนาจอธิปไตยถูกใช้โดยตัวแทน ได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เข้าไปการออกแบบนโยบายซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (สุนทรชัย ขอบยศ และรจนา คำดีเกิด, 2556 : 9-43) และบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว จะเป็นประชาชนซึ่งอาศัยในเขตการปกครองท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับจังหวัดลงมา โดยมีชื่อเรียกเขตการปกครองท้องถิ่นแตกต่างกันไปตามเขตการปกครอง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล เป็นต้น การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น โดยการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมือง

ดังนั้น เป็นมุมมองที่สำคัญอยู่ว่า การเลือกตั้งท้องถิ่นนั้น เป็นประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน โดยผู้นำท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ก่อให้เกิดและกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ดังที่ โรเบิร์ต ดาห์ล (Robert A. Dahl) นักรัฐศาสตร์ชื่อดัง ได้กล่าวไว้ว่า ข้อดีของประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น คือ มักมีการกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมในการจัดการรูปแบบชีวิตด้านต่าง ๆ ของเขาอย่างมีเหตุมีผล และยังเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความสามัคคี การคิดถึงส่วนรวมและการเป็นสมาชิกของชุมชนเดียวกัน (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2544 : 102) และการปกครองท้องถิ่นในแง่ตัวเอง จะช่วยส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติและเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ การเลือกตั้งท้องถิ่น จึงได้รับการยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ

ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย 2. ความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่น กระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตยบทความนี้ทำการทบทวนองค์ความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น การเลือกตั้งท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตยในมิติต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนได้ดำเนินการโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยอธิบายเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งเนื้อหาในบทความนี้จะแบ่งออกเป็น ส่วนแรก แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ส่วนที่สอง การเลือกตั้งท้องถิ่นกับกระบวนการประชาธิปไตย และส่วนสุดท้าย ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น

การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Election) หมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเข้าไปบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) โดยมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว จะเป็นพลเมืองซึ่งอาศัยอยู่ในเขตปกครองท้องถิ่น ตั้งแต่ในระดับเมืองหรือจังหวัดต่ำลงมา โดยมีชื่อเรียกเขตการปกครองท้องถิ่นแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ ในไทยจะมีเขตการปกครองตัวอย่างเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล แต่ในสหรัฐอเมริกาจะมีเขตการปกครอง ตัวอย่างเช่น เคาน์ตี (County) เทศบาล (Municipal) ทาวน์/ทาวน์ชิพ (Town/Township) เป็นต้น

การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นตามสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดของการมีประชากรจำนวนมากและมีพื้นที่เขตการปกครองที่มีขนาดใหญ่ จึงทำให้การใช้อำนาจของประชาชนด้วยตนเองโดยตรง เพื่อทำการตัดสินใจทางนโยบายและการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเรื่องในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปทำไม่ได้ในทางปฏิบัติแต่การเลือกตั้งท้องถิ่นก็ไม่ใช่ทั้งหมดของความเป็นประชาธิปไตยที่มีอยู่ เพราะการปกครองท้องถิ่นตามหลักการสากลจะให้ความสำคัญกับการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นประโยชน์ตกอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง จากการร่วมคิดร่วมทำกิจการสาธารณะด้วยตนเองอย่างมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554 : 25 - 28) ประชาชนในท้องถิ่นจึงไม่ควรมึนเมาเพียงแค่ว่าไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นเท่านั้น แต่ต้องมีบทบาทติดตามและตรวจสอบการทำงานของตัวแทนและฝ่ายบริหารในระดับท้องถิ่น ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่นเพราะมีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง

ความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่น

การเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่น และยังเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นได้ในหลากหลายมิติ ประกอบด้วย

- 1) การตรวจสอบความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น ว่ามีสูงมากเพียงใด โดยเปรียบเทียบได้จากระดับการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น
- 2) ความเข้มข้นในการแข่งขันและช่วงชิงที่นั่งในสภาท้องถิ่นของผู้สมัครลงแข่งขันรับเลือกตั้งท้องถิ่น

3) บทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่น ทั้งที่สังกัดพรรคการเมืองที่มีขนาดใหญ่และขนาดเล็ก รวมถึงบทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง เป็นต้น (Colin Rallings and Michael Thrasher, 1997 : 9)

ผลการเลือกตั้งท้องถิ่น สามารถแสดงถึงการตอบสนองของประชาชนในท้องถิ่น ที่มีนโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทิศทางของนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม ให้ความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประเด็นที่ใช้ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นนี้ อาจจะมีผลสอดคล้องหรือแตกต่างจากประเด็นนโยบายที่มีอยู่ในการเมืองระดับชาติก็ได้

พัฒนาการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น

ประเทศไทยมีแนวคิดต้องการที่จะให้การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 โดยมีผู้เสนอให้กรุงเทพมหานครมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ มาตั้งแต่สมัยรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2521 อย่างไรก็ตาม กว่าแนวคิดดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมใน พ.ศ.2528 โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติกรุงเทพมหานคร นอกจากกรุงเทพมหานครแล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปรูปแบบแรกที่ได้ให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงนั้นก็คือ เทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2543 ซึ่งได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายและได้นำรูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงมาใช้ เหตุผลที่นำรูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงมาใช้ในประเทศไทย ดังนี้

1) การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตที่ผ่านมาฝ่ายบริหารมีสภาพที่อ่อนแอไม่มีเสถียรภาพ และไม่สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสภาท้องถิ่นสามารถกำหนดทิศทางในการบริหารของฝ่ายบริหารได้มากเกินไป และความอ่อนแอที่เกิดจากความขัดแย้งกันภายในฝ่ายบริหารเอง

2) การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงจะทำให้เทศบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น เพราะมีฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง

3) การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงจะทำให้ประชาชนมีทางเลือกทางการเมืองมากขึ้น ทั้งในด้านนโยบาย และตัวผู้สมัครจะเห็นได้ว่า ปัญหาเรื่องความอ่อนแอและไร้เสถียรภาพของฝ่ายบริหารเป็นปัญหาหลักที่สำคัญที่ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนับสนุนต้องการให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงเพื่อแก้ไข ปัญหา (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2544 : 1-2)

ปลายปี พ.ศ. 2546 มีการแก้ไขกฎหมายท้องถิ่นฉบับต่าง ๆ ให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับพัฒนาการของระบบการปกครองท้องถิ่นของไทยเป็นอย่างมากเพราะในอดีตที่ผ่านมาการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยเป็นไปอย่างเชื่องช้าและมักไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างที่มีนัยสำคัญมากนัก แต่การเปลี่ยนให้ผู้บริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง

โดยตรงถือได้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างท้องถิ่นไทยครั้งใหญ่และเป็นประเด็นที่น่าสนใจคือ กระทรวงมหาดไทย หรือ รัฐบาลจึงได้ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยทุกรูปแบบใช้รูปแบบการ เลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงทั้งหมดเมื่อปลายปี พ.ศ.2546

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย ตรงกับคำ ในภาษาอังกฤษว่า Democracy มาจากคำ ในภาษากรีกว่า Democratia ซึ่ง ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ Demos หมายถึง ประชาชน กับ Kratein หมายถึง ปกครอง ฉะนั้น ประชาธิปไตย (Demoskratia) จึงหมายถึง ประชาชนปกครอง หรือการ ปกครองโดยประชาชน (Government by the people) สำหรับภาษาไทย ประชาธิปไตยเป็นคำสนธิมาจากคำว่า ประชา หมายถึง ประชาชนหรือปวงชน กับอธิปไตย หมายถึง อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งเมื่อประชาธิปไตย ตรงกับ คำ ในภาษาอังกฤษว่า Democracy มาจากคำในภาษากรีกว่า Democratia ซึ่ง ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ Demos หมายถึง ประชาชน กับ Kratein หมายถึง ปกครอง ฉะนั้นประชาธิปไตย (Demoskratia) จึง หมายถึง ประชาชนปกครอง หรือการปกครองโดยประชาชน (Government by the people) สำหรับ ภาษาไทยนั้น ประชาธิปไตย เป็นคำสนธิมาจากคำว่า ประชา หมายถึง ประชาชนหรือปวงชน กับคำว่า อธิปไตย หมายถึง อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้ว ประชาธิปไตย จึงหมายถึง ประชาชนมีอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ที่หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือ มติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบการเมือง (political system) และระบอบ การปกครอง (regime) รูป หนึ่งที่มีรัฐบาลซึ่งรับผิดชอบ และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน รัฐบาลนี้ ประกอบด้วยบุคคลอื่น เป็นตัวแทนของประชาชนที่ ประชาชนให้ความยินยอมเห็นชอบโดยผ่านกระบวนการ เลือกตั้งที่แท้จริงและ เป็นไปอย่างเสรี ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ทั้งยึดหลักเสมอภาคและทั่วถึงในการเลือก รัฐบาลดังกล่าว เป็นรัฐบาลที่ปกครองโดยยึดหลัก นิติธรรมอันกำหนดถึงสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรมในหมู่ ประชาชน ดำเนินการปกครอง โดยยึดหลักเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของฝ่ายข้างน้อย รวมถึงมีการกำหนด หลักเกณฑ์การดำเนินการ และการสืบทอดหรือเปลี่ยนแปลงตำแหน่งที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความยินยอม พร้อมใจของประชาชนตามหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2550 : 91)

หลักการของประชาธิปไตย (principles of democracy) องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 27 – 31)

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (popular sovereignty or sovereignty of the people) ซึ่งโดยรวม คือ ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเองโดยวิถีทางประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมโดยเฉพาะในกระบวนการตัดสินใจ และการปกครองโดยหลักนิติธรรม

2. หลักสิทธิเสรีภาพ (right, liberty or freedom) ซึ่งมาจาก สิทธิ (right) เสรีภาพ (liberty) และ อิสระภาพ (freedom) โดยสิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้เสรีภาพ หมายถึง โอกาสที่จะเลือกทำ หรือไม่ทำ ระหว่างทางเลือกหลายทางตามความปรารถนาของตนโดยปราศจากข้อบังคับหรือข้อจำกัด จะจำกัดได้ก็แต่โดยกฎหมายเท่านั้น ส่วนอิสระภาพ หมายถึง การทำ หรือดเว้นที่จะทำ สิ่งใด ๆ ก็ได้ที่ไม่ละเมิดผู้อื่น ทั้งนี้เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึง ความสามารถของคนที่ จะกระทำ หรือดเว้นกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ภายในขอบเขตข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายนั้นออกโดยวิถีทางประชาธิปไตย

3. หลักความเสมอภาค (equality) ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ประชาชนทุกคนในประเทศมีความเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกันพื้นฐานในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เป็นไปได้ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ตั้งแต่การใช้สิทธิทางการเมือง และการไม่ถูกเลือกปฏิบัติโดยกฎหมาย หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายสภาวะฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองรวมทั้งการมีสิทธิเข้าถึงความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ซึ่งความเท่าเทียมกันนี้จะทำให้ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม

4. หลักภราดรภาพ (fraternity) และหลักการเคารพเหตุผล (respect for reason) หลักภราดรภาพ หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้องกัน คนในสังคมควรปฏิบัติต่อกันด้วยน้ำใจ ช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ไม่ปฏิบัติต่อกันดังเช่นศัตรู เพราะความแตกต่างกันซึ่งในการปกครองตนเองร่วมกันของประชาชนนั้น เมื่อคนในสังคมมีโอกาสและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ หรือทางสังคม ย่อมทำ ได้อย่างสันติและหาข้อยุติที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับกัน ถ้าคนทั้งหลายมีความเคารพซึ่งกันและกัน (mutual respect) และมีความรักความปรารถนาดีต่อกันเปรียบประดุจญาติพี่น้องที่เรียกว่ามีภราดรภาพ

สรุปได้ว่า การที่ประชาชน จะต้องมียุติธรรมในการปกครองประเทศ ในการบริหาร บ้านเมือง การออกกฎหมาย การตัดสินใจ และการกระทำทุกอย่างที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ไม่ใช่มีสิทธิแค่เลือกตั้งผู้แทนอย่างเดียวเสร็จแล้วก็ไม่มีสิทธิอย่างอื่นอีกถือว่า เป็นประชาธิปไตยเพียงเปลือกนอก

แนวความคิดการเลือกตั้งท้องถิ่นกับกระบวนการประชาธิปไตย

การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับท้องถิ่น (Local Political Participation) ผ่านการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง (Candidates) และพรรคการเมืองท้องถิ่นที่มีแนวนโยบาย (Policy Platform) ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ในแง่หนึ่งการเลือกตั้งจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการ กำหนดนโยบายสาธารณะ เนื่องจากประชาชนสามารถกำหนดทิศทางของนโยบายสาธารณะที่ตนต้องการผ่านการเลือกผู้สมัครและพรรคการเมืองท้องถิ่นที่มีแนวนโยบายสอดคล้องกับตนได้

นอกจากนี้ การเลือกตั้งท้องถิ่นยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นกระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุลผู้บริหารทางการเมืองท้องถิ่น และรัฐบาลท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนสามารถที่จะเลือกปฏิเสธแนวนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น (Ezrow, Lawrence, 2010 : 23) ปัจจุบันผ่านการออกเสียงเลือกตั้งให้กับสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อให้สมาชิกสภาท้องถิ่นได้ทำหน้าที่บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ระบบการเลือกตั้งและกระบวนการจัดการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันอย่างยุติธรรม และสามารถสะท้อนความต้องการของประชาชนในฐานะผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มากที่สุดจึงเป็นสิ่งที่ประเทศประชาธิปไตยทั่วโลกพึงปรารถนา สำหรับประเทศไทยผ่านการเลือกตั้งท้องถิ่นมาหลายครั้งและ การใช้ระบบการเลือกตั้งและกระบวนการจัดการเลือกตั้งหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งท้องถิ่นในประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง การนับคะแนนที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม รวมไปถึงการไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งในบางครั้ง (Goodwin-Gill, Guy S., 2006 : 12)

การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Elections) ยังหมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่เข้ามาบริหารนั้นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ผ่านเวทีการเลือกตั้งท้องถิ่น อาทิ การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น สำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นเปรียบเสมือนการแข่งขันทางการเมืองในระดับท้องถิ่น นอกจากนี้การเลือกตั้งท้องถิ่นยังตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) และยังเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นได้ในหลากหลายมิติ ดังเช่น การตรวจสอบความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นว่ามีสูงมากเพียงใด โดยเปรียบเทียบได้จากระดับการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น บทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่น ทั้งที่สังกัดพรรคการเมืองที่มีขนาดใหญ่และขนาดเล็ก รวมถึงบทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง ฯลฯ (Colin Rallings and Michael Thrasher, 1997 : 9) ผลการเลือกตั้งท้องถิ่นสามารถแสดงถึงการตอบสนองของประชาชนในท้องถิ่น ที่มีต่อนโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใน

ท้องถิ่นใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทิศทางของนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประเด็นที่ใช้ในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนี้อาจจะมีความสอดคล้องหรือแตกต่างจากประเด็นนโยบายที่มีอยู่ในการเมืองระดับชาติก็ได้

นอกจากนี้ การเลือกตั้งท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ด้วยการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนของตนเอง ซึ่งแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชน โดยตัวแทนที่ตนเลือกไปนั้นจะต้องทำหน้าที่ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านนโยบายและความต้องการของประชาชน ตลอดจนผลประโยชน์ส่วนรวม (Public Interest) เป็นที่ตั้ง และกระบวนการเลือกตั้งยังเป็นกลไกที่สำคัญเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่เลือกตนในการใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น (Local Democracy) โดยถือว่าเป็นประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ถือเป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตยระดับชาติ สิ่งหนึ่งที่เป็นข้อแตกต่างระหว่างประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นกับประชาธิปไตยระดับชาติอยู่ที่การให้ความสำคัญกับหลักการที่ว่าด้วย “การปกครองตนเอง” (Self-Government Democracy) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยที่แท้จริงอันสะท้อนให้เห็นผ่านประชาธิปไตยท้องถิ่น (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2550 : 8 – 9)

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

บทบาทของการปกครองท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาของประชาธิปไตยในระดับชุมชนและระดับประเทศจะเห็นได้ว่า แต่เดิมนั้นปรากฏความคิดเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นนี้ แท้จริงแล้วมิได้มีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยเลย หากแต่การปกครองท้องถิ่นกลับเป็นสิ่งที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และทางที่สมควรเน้นการรวมศูนย์ของอำนาจรัฐจะเหมาะสมกว่า ในปัจจุบันแนวคิดที่ว่านี้ ไม่ได้รับความนิยมกันสักเท่าใดนัก แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองกับระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน จึงมีแง่มุมสำคัญอยู่ว่า การปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน โดยผู้นำท้องถิ่นควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และการปกครองท้องถิ่นในแง่ตัวเอง จะช่วยส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติ และเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ การปกครองท้องถิ่น จึงได้รับการยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ โดยสรุปได้ในประการต่าง ๆ ต่อไปนี้ (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539 : 16)

1) การปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดและกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ในการปกครองท้องถิ่นที่ผู้นำมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนนั้น เป็นจุดเริ่มของการกระตุ้นความสนใจมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว และการที่ผู้นำท้องถิ่นได้เสนอนโยบายให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ ได้แสดง

ความคิดเห็น และตัดสินใจเลือก ก็เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อกิจการของท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ

2) การปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อประชาชนของผู้นำ (Accountability) ความรับผิดชอบของผู้นำต่อประชาชนนี้ ในสังคมประชาธิปไตยตะวันตก หมายความว่าพันธะสัญญาหรือความรับผิดชอบทางการเมืองที่ผู้นำซึ่งมาจากการเลือกตั้งมีต่อประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นความรับผิดชอบที่ว่าเขาได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเพื่อทำอะไร ผลงานจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวมหรือต่อส่วนตัว โดยต้องอธิบายให้ได้ว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

3) การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะช่วยจัดระบบเผด็จการโดยรัฐบาล กล่าวคือ เมื่อมีการกระจายอำนาจมากขึ้น ท้องถิ่นเข้มแข็งมากขึ้น (นิยม รัฐอมฤต, 2522 : 19) สถาบันทางการเมืองโดยเฉพาะพรรคการเมืองก็จะมีคามมั่นคง อันจะส่งผลให้การยึดอำนาจและการใช้อำนาจเผด็จการจากส่วนกลางเป็นไปได้ยาก ดังเช่นที่ มงเตสกีเออ (Montesquieu) นักปรัชญาการเมืองชาวฝรั่งเศส กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะสามารถต่อต้านการปฏิวัติรัฐประหารได้ และการปกครองท้องถิ่นที่มีอิสระ จะช่วยส่งเสริมสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น

4) การปกครองท้องถิ่นสร้างความชอบธรรม ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และในทางการเมืองย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่น อาจจะไม่ได้รับการยอมรับในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับและเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจในทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรม

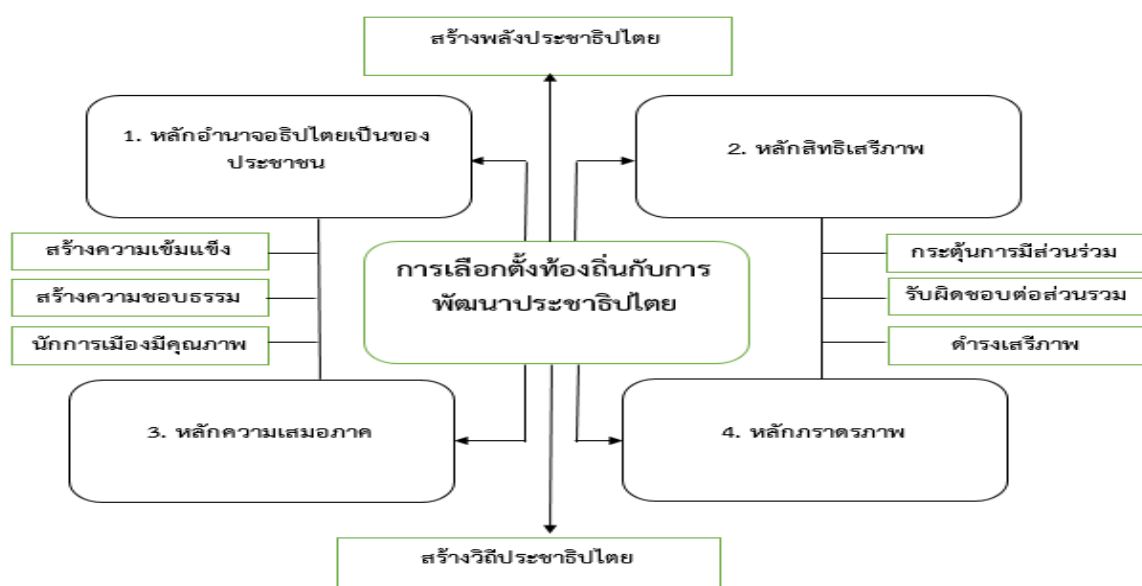
5) การปกครองท้องถิ่นช่วยดำรงหลักเสรีภาพ หากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย ในทางตรงข้าม การกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการให้อำนาจมีการกระจายออกไป อันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง

6) การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างการเมืองระดับชาติ กล่าวคือ เมื่อการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นประสบความสำเร็จในเชิงการได้มาซึ่งผู้นำทางการเมืองที่เป็นตัวแทนของประชาชน มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ผ่านการเรียนรู้และการอบรมกล่อมเกลากองการเมืองแล้ว ก็จะทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น

7) การสร้างพลังประชาธิปไตยหรือการพัฒนาการเมืองที่มั่นคงนั้น จะต้องเริ่มจากการสร้างความเป็นประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นเสียก่อน จากนั้นจึงขยายไปในระดับประเทศ การปกครองท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชาติ เพราะทำให้เกิดการพัฒนาการเมืองในวงกว้าง

8) การปกครองท้องถิ่นทำให้เข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชน (Politicalization) ด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีความเกี่ยวพันหรือผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวข้องต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา เพราะการเข้าสู่วิถีการเมืองเป็นถนนสายหนึ่งที่จะนำไปสู่เมืองประชาธิปไตย (อุทัย หิรัญโต, 2523 : 33)

การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นตามสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดของการมีประชากรจำนวนมากและมีพื้นที่เขตการปกครองที่มีขนาดใหญ่ จึงทำให้การใช้อำนาจของประชาชนด้วยตนเองโดยตรง จึงเสนอหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ 1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน 2. หลักสิทธิเสรีภาพ 3. หลักความเสมอภาค 4. หลักภราดรภาพ ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ โดยสรุปได้ในประการต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1) การกระตุ้นการมีส่วนร่วม 2) การรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักการเมือง 3) การดำรงเสรีภาพ 4) การสร้างความเข้มแข็ง 5) การสร้างความชอบธรรม 6) การสร้างนักการเมืองที่มีคุณภาพ 7)การสร้างพลังประชาธิปไตย และ 8) การสร้างวิถีประชาธิปไตย ดังสรุปตามตารางแผนภาพต่อไปนี้

สรุป

การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Elections) จึงนับได้ว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นช่องทางสำคัญให้กับประชาชนในท้องถิ่นในการแสดงออกถึงความคิดเห็น การเรียกร้อง เสนอความต้องการของตนต่อตัวแทนในองค์กรปกครองหรือต่อภาคส่วนอื่นเกี่ยวข้องสำคัญ โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝน ให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น ถือเป็นกระบวนการทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ด้วยการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนของตนเอง ซึ่งแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชน โดยตัวแทนที่ตนเลือกไปนั้นจะต้องทำหน้าที่ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านนโยบายและความต้องการของประชาชน ตลอดจนผลประโยชน์ส่วนรวม (Public Interest) เป็นที่ตั้ง และกระบวนการเลือกตั้งยังเป็นกลไกที่สำคัญเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่เลือกตนในการใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น (Local Democracy)

นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยในท้องถิ่น (Local Democracy) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตยของชาติ อย่างไรก็ตามการเลือกตั้งท้องถิ่นยังเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้บริหารท้องถิ่นและยังเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของประชาธิปไตยท้องถิ่น อีกทั้ง การเลือกตั้งท้องถิ่นยังเปรียบเสมือนเวทีในการศึกษาระบบการเมืองในท้องถิ่นเช่นเดียวกับการเมืองในระดับชาติอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). *การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2544). *100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 - 2540*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2544). *สารานุกรมการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิยม รัฐอมฤต. (2522). *การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลิขิต อีรวิน. (2525). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิสุทธิ์ โพธิ์แทน. (2550). *แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย*. นนทบุรี: สำนักฝึกอบรม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์สถาบันพระปกเกล้า.

- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2539). *ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สุนทรชัย ขอบยศ และ รจนา คำดีเกิด. (2556). การเมืองภาคพลเมือง : การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย. *รัฐสภาสาร*. 61 (5). 9-43
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). *พัฒนาประชาธิปไตย...พัฒนาการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). *ประชาธิปไตยท้องถิ่น : สาระสำคัญของการเมืองและการปกครองส่วนท้องถิ่น*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มติใหม่.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). *ประชาธิปไตยท้องถิ่น : แง่คิดเกี่ยวกับนโยบาย สาธารณะในระดับท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- Colin Rallings and Michael Thrasher. (1997). *Local Elections in Britain*. New York: Routledge.
- Ezrow, Lawrence. (2010). *Linking Citizens and Parties : How Electoral Systems Matter for Political Representation*. New York: Oxford University.
- Goodwin-Gill, Guy S.. (2006). *Free and Fair Election : New Expanded Edition*. (Geneva : Inter Parliamentary Union.